KUTSZEGI CSABA: GODA-FORDULÁS A HÉTKÖZNAPI HŐSÖKHÖZ

Ulysses nappalija - Artus - KRITIKA

2011-04-22

- 2011. április, Színház.NET

…mindannyian Odüsszeuszok vagyunk.

Aki ellátogat a Goda Gábor performálta Ulysses-nappaliba, különös élményben részesül: szeme láttára, füle hallatára kisemberek hétköznapi életéből mítosz kerekedik. Ehhez hasonlót, mármint hogy belőlem, a mindennapi rutinomból mítosz teremtődhet, még nem éltem át. Godának nyilván azért is sikerülhetett az elbűvölő mutatvány, mert évek óta kísérletezik mítoszokkal. Ha helyes a gondolatmenetem, akkor Oziriszre, Káinra, Hermészre, Don Quijotéra, a keleti rókatündérekre és mítoszaikra csak azért volt Godának eddig szüksége, hogy eljuthasson végre hozzám.

Az *Ulysses nappalija* című (az előbbiekből következően inkább: fedőnevű) mozgásszínházi akciósorozatban a leleményes görög hőst hiába is keresnénk, viszont megtudhatjuk: mindannyian Odüsszeuszok vagyunk. Belül állandóan utazunk, és akkor lesz végre gömbölyű a világunk, ha valamikor haza is érünk. Apropó gömbölyű! Goda Gábor a premierre készülés kezdeti fázisában egy hegy tetején huszonnégy óra leforgása alatt lassan megfordult a tengelye körül (a Föld is ezt csinálja). Közben többször az volt a benyomása, hogy a Föld nem a lába alatt van, hanem körülveszi. Ehhez hasonlók lehettek az *Ulysses*-író James Joyce epifánia-élményei is, melyekre írói módszert alapozott. Az epifánia látomásszerű pillanat, amelyben az ember tudatában villanásszerűen, egyszerre jelennek meg a tér és az idő legkülönbözőbb pontjai és az ott zajló történésekről szerzett impressziók. Epifánia-kérdésben Joyce-nak voltak nagyszerű elődei (Arthur Rimbaud például, aki valami hasonlóról ír a *Les Illuminations*ban) és lelkes követői is: szerintem a mai tízen- és huszonévesek epifánia-élményre utalnak (csak nem tudják), amikor kijelentik: olyat *flash*eltem az előbb…

De a kérdés nem az, hogy mit minek nevezzünk, hanem az, hogy hogyan lehet egy huszonnégy órás, *flash*-élményekkel színezett önkínzó meditáció konzekvenciáit egy bő másfél órás happeningen megosztani a nagyérdemű publikummal. Ez már színháztechnikai probléma.

Téri Gáspár / Koncz Zsuzsa felvétele

Goda a meditációban ráérzett: az egymásnak ellentmondó dolgok közösen egységet alkotnak. Az előadáson is a kaotikusan szerveződő, sokféle kis egységek (jelenetek, akciók) végül magától értetődően nagy, közös egységbe szervesülnek. Az Artus-gyárépület hatalmas csarnokának dohányzóasztalokkal és ülőgarnitúrákkal berendezett alkalmi nappalijában foglal helyet a közönség, a táncos-színész performerek közöttük kialakított speciális tereken (szolidan bebútorozott dobogókon, távolabbi, bevilágított helyiségekben vagy a csarnok végében függeszkedő hintákon) hajtják végre akcióikat. A közönség tagjaival folyamatosan interakciókat kezdeményeznek, a legtöbbször verbális szövegekkel is megtűzdelt mozgásos jelenetekben abszurditásba hajló hétköznapi eseményeket tárnak fel. A közönség és az előadók közötti választóvonal teljes felszámolása itt funkcióval bír: a nézők az előadók közvetlen közelségében átélhetik, hogy egy kialakuló mítosz szereplői. Egy távoli falrészleten Goda megfordulásának stációi követhetők odavetített videofelvételen: az alant játszódó stilizált, metaforikus, de mindvégig hétköznapiságban mozgó egyszerű emberi történetek erős kontrasztot képeznek a vetített képsorok egyetemességet birtokba vevő tulajdonképpeni szakralitásával. A két ellentétes dimenzió folyamatosan szélesül, míg végül lefedik egymást, egymásba lényegülnek. Ez a pillanat, vagy időszak, vagy átélt élményszakasz a bolyongás utáni hazatérés fázisa.

Az *Ulysses nappalijá*nak befogadásához magas fokú nyitottságra, kvázi együttműködésre van szükség alkotó/előadók és közönség között. A közös, de mindenkinek a saját belső világában zajló utazás végeztével a meditáció utáni

konklúzióhoz hasonló hazatérés-élményhez eljutni, asszociációk és utalások tengerén, parányi ismerős hangulatok könnyű csónakján lehet. Aki kételkedik az út értelmében, vagy csak egyszerűen lusta és rest gondolkodni-érezni, az maximum jópofa trendi látványosságnak tekintheti az estet. Pedig ennél többre sikeredett. Láthatóan-érezhetően működik benne a befektetés – megtérülés törvénye: az előzetes „művi" invenció (a Goda-fordulás) elegendő muníciót biztosított az alkotónak ahhoz, hogy ihletett és adekvát eszközöket találjon a közhasznú, bárkiből mitikus hőst formáló mítoszteremtéshez.

Ulysses nappalija

Alkotó-előadók: Bodóczky Antal, Boross Martin, Debreczeni Márton, Fischer Balázs, Goda Gábor, Gold Bea, Kocsis Gábor, Nagy Ágoston, Nagy Csilla, Téri Gáspár, Tucker András, Virág Melinda. Produkciós munkatárs: Rácz Anikó. Rendező: Goda Gábor.

Artus Műhely, 2011. április 20.